

UKRAINIAN NEWS

Передплата і пересилання:
поштамт Ulm, Donaui
Виходить двічі на тиждень:
у середу і суботу.

Дозволені: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947
Гроші пересилати: Bankkonto
Nr. 01714 Bayerische Hypotheken-
und Wechselbank, Filiale Neu-Ulm.
Ціна на місяць з поштовими
витратами 8RM. Часопис висилає-
ться після одержання грошей.

Українські ВІСТІ

Ціна - Preis 1.- RM.

UKRAINISCHE ZEITUNG

Verlags- und Versand-
postamt: ULM (Donaui)
Erscheint zweimal wöchentlich:
Mittwoch und Samstag
Lizenz: Authorized by European
Com. Civil Affairs Division - APO 757
- AG 383.7 - GEC-AGO - 14. July 1947

Zahlungen:
Bankkonto Nr. 01714 Bayerische Hypo-
theken- u. Wechselbank, Fil. Neu-Ulm
Bezugspreis: Durch Postbezug im
Monat RM 8.- aussch. Zustellgebühr.
Das Abonnement ist im Voraus zahlbar.

Середа, 10. березня, 1948 р. — Число 21 (173) Рік IV

Mittwoch, 10. März 1948 — Nr. 21 (173) Jahrgang IV

СССР звільняє полонених теж до кінця ц. р.

БЕРЛІН (Дена). 5 березня. Як виходить з січневого звіту британської військової влади, Советський Союз у Контрольній Раді заявив, що всі німецькі військовополонені в СРСР будуть звільнені до кінця 1948 р. З советського боку підкреслюють, що не так важлива місячна квота звільнення, як той факт, що всі полонені будуть звільнені.

Війна нервів

ЛОНДОН (Зюдкурір). 5 березня. Дипломатичний кореспондент часопису „Evening News“ у сенсаційній спосіб сповіщає, що ескадра американських бомбардувальників у Німеччині буде незабаром підслена. За даними журналіста, відтепер до неї належатимуть важкі бомбардувальники, здатні транспортувати найважливіші набой модерної технічної війни.

Дипломатичний кореспондент додає, що генерал-лейтенант К. Лімей, якому підлягають американські повітряні сили в Німеччині, під час війни керував бомбардуваннями Гірошіми і Нагасакі.

Американська позиція в Іспанії

ЛОНДОН (АП). 5 березня. Представник еспансько-американського Банку Ігнаціо Герреро в п'ятницю відплив на борту корабля „Квін Елізабет“ із Севтгемптона до США, щоб розпочати переговори з американськими банками про надання приватних позик Іспанії.

„Демократично-революційний рух“ Сартра

ПАРИЖ (Зюдена). У Франції під спільним шефством різних лівих соціалістів і філософів поета Жана Поля Сартра, створено новий політичний збірний рух. Він називається „демократично-революційним збірним рухом“. Спеціальний маніфест закликає „демократичні і пролетарські сили“ до єдності з приводу негайної програми оборони республіканської і лівосторонньої акції, що має черпати свої переваги з усіх реформаторських і революційних досвідів історії. Часописи детально коментують цей маніфест, одні з іронією, інші з прихильністю. Досить важко залучити цю нову політичну групу до системи партій. Вона називає себе революційною, але заперечує сталізм і соціал-демократію. Вона „твердить“, що вона лівостороння і антикомуністична і відкидає принцип „силою на силу“. Нарешті, вона визнає інтернаціоналізм. „Третю силу“ вона відхиляє. Деякі коментатори розцінюють цей маніфест як „марінія теоретиків і хитромудрих інтелектуалістів“, інші підкреслюють, що єдиним наслідком

На шляху до західно-європейського союзу

БРЮССЕЛЬ (ББС). 5 березня. В четвер у Брюсселі відкрилась конференція в справі утворення західно-європейського союзу між Великобританією, Францією і країнами Бенелюксу. На наступному засіданні обговорюватиметься англо-французька пропозиція про західний пакт. Проект передбачає утворення широко розгалуженого західно-європейського митного союзу і політичного союзу, терміном на 50 років, проти всякої агресії ззовні.

БРЮССЕЛЬ (Дена-Ройтер). В першому комунікаті, опублікованому в четвер після одноденної наради конференції п'яти, говориться, що запропонований британським і французьким делегатами проект договору виявляє далекоїдучу згоду між поглядами делегацій з приводу принципових питань планового пак-

Фінляндія проти військового пакту

Другий лист Сталіна — Праві партії і соціал-демократи не погоджуються на вимогу Москви — „Сталінова руна означає мир“ (!!!)

ГЕЛЬСІНКІ (Дена-ІНС). 5 березня. Лондонський часопис „Дейлі Мейл“ повідомляє, що Советський Союз вислав до Фінляндії нову ноту, але цього разу її передали комуністичному міністрові внутрішніх справ Лейно. Тим часом аграрна партія, консервативна партія, ліберальна партія і соціал-демократи висловились проти переговорів у справі військового пакту з СРСР. Генеральний секретар соціал-демократичної партії Ваейно Лескінен у п'ятницю заявив, що фінські соціал-демократи не такі, як соціалісти Чехо-Словаччини чи інших країн Східної Європи, — вони не почувають ніякого страху. Ми вислухаємо бажання Сталіна з приводу військового союзу, але не більше, — сказав він. Фінляндія, мовляв, не може зв'язати себе будь-яким військовим пактом, щоб потім її змусили, може, воювати навіть проти Китаю. Нехай знають усі миролюбні народи, що

фінські соціал-демократи, не зважаючи на всі труднощі, до останку боротимуться за незалежність своєї батьківщини.

Як повідомляє ЮП, фінські комуністи розгорнули на „робітничих зборах пропагандивну кампанію під моттом: „Сталінова руна означає мир“. Вони твердять, що советська пропозиція ні в якому разі не становить загрози для Фінляндії, а спрямована лише проти загрози з боку Німеччини і її сателітів. Натомість соціал-демократи нагадують про долю балтійських країн. Всі часописи аграрної партії опубліку-

вали статтю, в якій застерігають від укладення акту, бо це могло б вилутати Фінляндію в міжнародні конфлікти.

За винятком комуністів, досі лише шведська народна партія рекомендувала урядові прийняти Сталінову пропозицію про налагодження переговорів. У фінському парламенті комуністи мають понад 39 місць (із загального числа 200) та ще понад 10 місць представників інших партій, що перейшли до комуністів. Під час виборів до громад у грудні минулого року вони втратили значну кількість голосів, якщо порівняти з виборами до парламенту.

Шукають порятунку ... в Карті ОН

ГЕЛЬСІНКІ (АП). 5 грудня. Представник міністерства закордонних справ заявив, що Фінляндія не може стати другою Чехо-Словаччиною; немає, мовляв, ніяких підстав припускати, що тепер „черга за нею“, бо в Фінляндії так легко не може трапитись щось не згідне з конституцією. Загалом гадають, що урядові кола приймуть Сталінову пропозицію, як річ неминучу, але намагатимуться якомога більше обмежити її значення, зокрема у військових точках.

Великий знавець Карті ОН проф. Суонтауста одержав від державного президента доручення переглянути всі військові і регіональні угоди, укладені в рамках Карті Об'єднаних Націй. Гадають, що для Фінляндії означали б порятунком статті 35 і 45 Карті ОН. Стаття 35 дозволяє кожній державі, також не-членів ОН, на випадок небезпеки міжнародного тертя звернутись з скаргою до ОН. Стаття 45 дає право розслідувати в таких випадках причини тертя.

ГЕЛЬСІНКІ (Радіо-Мюнхен). 7 березня. Уряд звернувся до всіх членів кабінету і парламентаристів з проханням не виїжджати з Гельсін-

Напрямі вишколу советських офіцерів

МОСКВА (АП). 5 березня. Советський армійський часопис „Красная звезда“ в четвер подав до відома, що політичний відділ армії подав нові напрямні вишколу советських офіцерів. Згідно з цими напрями, советські генерали повинні детальніше вивчати вчення Маркса і Леніна. Офіцерів, що покладатимуть на свої тактичні здібності, свою мужність та інші добрі якості, не поповнюючи постійно свого „ідеологічного вирівняння“, треба звільняти з відповідальних військових постів, — заявляє „Красная звезда“.

воду цього на конференції 16-ти в Парижі. Але погляди з приводу відповідного терміну розходяться. З одного боку, бажать почекати до квітневих виборів, щоб потім провадити переговори з урядом, що репрезентує волю народу. З другого боку, наслідком останнього розвитку подій в Празі й Гельсінках поставили сумніви, чи не слід швидким залученням Італії до Західного Союзу протидіяти комуністичним намірам влаштувати заколот в Італії.

Як Румунія стала „народною республікою“

ЛОНДОН (Дена). 5 березня. Прибувши з Парижу до Лондону, румунський екскороль на пресовій конференції в четвер уперше офіційно заявив, що він не визнає свого зречення, вимушеного „погрозами кровопролиття“.

„Ранком 30 грудня 1947 р. прем'єр-міністр П. Гроза й інші члени румунського кабінету передали мені, — сказав Михайло, — текст про моє зречення, вимагаючи від мене його негайно підписати. Перед прибуттям міністрів королівський палац оточили озброєні відділи. Міністри повідомили мене, що я нестииму відповідальність за кровопролиття, до якого могло дійти на підставі виданих на такий випадок наказів, якщо я не підпишу протягом призначеного мені терміну“.

Це зречення, — говориться в заяві Михайла далі, — накинув мені силою уряд, що не репрезентує волі румунського народу і що його утворення підтримує чужоземна держава.

Звільнено за „незадовільну працю“

МОСКВА (Дена-Ройтер). 5 березня. Як подає офіційна советська пресова агенція ТАСС, за „незадовільну працю“ звільнено від виконання своїх обов'язків А. В. Любімова, що з березня 1946 р. був міністром торгівлі. На його місце Верховний Совет призначив В. Жаворонкова.

Комуністи докінчують Чехо-Словаччину

Міністерство інформації спростовує чутки про демісію Бенеша — Бенеш натомість спростовує повідомлення мінстерства інформації

ПРАГА (Дена-Ройтер). 5 березня. В п'ятницю міністер-президент Готвальд відкрив перше засідання нового кабінету такими словами: „Ми сидимо за чистими столами і виправдаємо довіру народу“. Він закликав уряд надолужити втрачений „з вини саботажників“ час і виконати бажання, що їх висловив останніми днями народ.

Чехо-словацьке міністерство інформації в п'ятницю спростувало чутки що Бенеш залишить свій пост. Натомість Бенеш спростовує повідомлення міністерства інформації, нібито він захворів.

Міністер закордонних справ Масарик назвав недавні події в Чехо-Словаччині „безкровною революцією“. Коли він чує, як говорять про людей, що чинили спротив останнім подіям, то не завдає йому жалю. Спротив проти Гітлера — так, але ні в якому разі спротив проти нашої власної крові, проти наших братів. Німеччина є і залишається вічним ворогом і все ж він бажає об'єднаної Німеччини, як частини європейської спільноти. М.с. це Чехо-Словаччини по боці Советського Союзу, якому Чехо-Словаччина мусить бути вдячною, якщо Советський Союз дозволить їй стояти по його боці. Масарик підтримує советські претенсії на німецькі відшкодування, зазначивши, що й Чехо-Словаччина має на них право.

Дипломати залишають свої пости

ВАШІНГТОН. На знак протесту проти подій у Чехо-Словаччині чехо-словацький посол у США Славик і чехо-словацький посол у Канаді Немерц у середу залишили свої пости. Славик заявив представникам преси: „Чехо-Словаччина стала тоталітарною державою під абсолютним пануванням поліції“. Я заявляю про свою неспроможність репрезентувати у Сполучених Штатах такий уряд“. З Оттави повідомляють, що майже вся Чехо-словацька місія в Канаді не бажає

повертатись на свою батьківщину. З тих самих мотивів празький посол в Анкарі заявив про свою демісію.

В четвер увечері залишив свій пост також чехо-словацький посол у Голландії.

ПРАГА. В чехо-словацькій столиці негайно націоналізується. Так само великі торговельні фірми. З понеділка 500 з цих торговельних домів керують державні управителі. Далі в Богемії призначено державних управителів на 244 фабрики, 92 фармацевтичні підприємства, 450 будівельних організацій і 650 тартаків.

МІОНХЕН (Радіо-Шт.). 6 березня. За час державного перевороту в Чехо-Словаччині до американської окупаційної зони Німеччини перейшли через „зелений кордон“ 600 чехо-словацьких втікачів.

БЕРН (Радіо-Беромюнстер). 7 березня. Серед чехо-словацьких втікачів в американській зоні є 3 чехо-словацькі міністри і 5 членів парламенту.

Вибори відкладено до осені?

ПРАГА (Дена-Ройтер). В одному інтерв'ю міністер помисловости Фірінгер, новий прокомуністичний керівник соціал-демократів, сказав, що відкладення виборів до осені ц. р. річ можлива. „Чи допустять опозиційну партію, я не знаю. Утворення уряду відбулось демократичним шляхом. Новий національний фронт становить собою тоталітарну систему не більше й не менше, як більшість лейбористського уряду в Англії. В деякому сенсі парламентарна демократія існує далі“.

Процес у Варшаві

ВАРШАВА (ЮП). 5 березня. Варшавський військовий суд розглядає справу однієї жінки і семи чоловіків; їх обвинувачують в шпигунстві на користь польського генерала Андерса в Італії. Головний підсудний Пелецький вже нібито визнав свою вину.

Юр. ДИВНИЧ

По цей бік греблі

(Стаття є частиною циклу „Перед новим етапом“)

Політика будує на історичному пізнанні так само, як медицина — на пізнанні біологічному.

Н. ГАРТМАН

Бути сучасником і не плентатися в хвості своєї епохи — це істина, проти якої словами ніхто не заперечує, хоч ділом рідко хто і підтверджує. Зокрема — в політиці.

Бо бути політиком сучасним — це значить продовжувати (шляхом доповнення чи заперечення) політиків попередніх. І це значить — з минулого через сучасне мостити шлях у майбутнє. Більше, ніж будь-яка інша галузь, політика являє собою з'єднуючий минуле з майбутнім місток сучасності. В сучасній політиці деяких наших головних політичних партій саме бракує цього спасенного містка над безоднею сучасності. Навпаки, на наших очах серед білого дня цей місток часто руйнують.

Наприклад, величезний досвід Української Революції і державного будівництва 1917-20 років, історична доба Центральної Ради, проблема УСРР і досвід підсоветського українця фактично ігнорується і штучно закривається димом завісою таких „епохальних“ подій, як „1941 рік“. Вдуматися тільки — скільки наївності, невідомості і псевдоамбітності криється за цим прикладом. Не диво, що зникає будь-яка тяглість нашої політики. Бо кожен наново починає кроїти політичний костюм (який у міпних націй твориться століттями), кожен намагає просто свій клопоть без огляду на ціле. І що ж із того виходить? Виходить те, що бачимо — циганський або кльовський вульгарно-барвистий „одяг“. А от англійці чи шведи шивуть свій політичний „костюм“ століттями. Їх будівельний плян охоплює широчезні горизонти часу і простору.

Отже, в нашої політичній думці і дії настала згубна розірваність. Це лихо набрало таких величезних розмірів, що первісна інвентаризація і первісне критичне збирання досвіду виросли в невідкладне політичне завдання. Цим пояснюється те, що розмови про новий етап ми почали також із старих справ, як от проблема УСРР і підсоветського українця. Кидаючи цей побіжний погляд на зовсім не нові речі, ми не можемо поминути і досвіду українця, який жив ці тридцять років по європейський бік советської греблі. Мова йде про першу еміграцію і про Західну Україну.

Новий тип еміграції — нові функції і методи.

Не зважаючи на товсту книгу Наріжного про першу еміграцію (вона, правда, має більш описовий, ніж підсумковий характер), — творчий баланс перших наших політичних вигнанців остався непроаналізований і недооцінений.

Насамперед, ападеє в віці те, що перша українська еміграція являє собою новий у сучасній історії тип явища. Вона не схожа на всі попередні європейські еміграції ні своєю масовістю, ні характером фізичних і духових зв'язків із вітчизною, ані її соціальним складом, і соціально-політичним відношенням до рідного народу, ані матеріальним і правовим становищем на чужині. Еміграція стала віба суспільством у суспільстві, уламком світу, держави. Друга еміграція своїм характером тільки скріпила тенденцію розвитку цього явища.

Все це, з одного боку, спричинило більш універсальний обсяг діяльності, а, з другого боку, обмежило політику в один ряд з іншими галузями роботи. Політика мусіла була стати (але не стала)

фаховою. І ось тепер насамперед увіхолять до історії такі скромні і негласливі діла першої еміграції як випуск якоїсь півтисячі нових вищих фахівців у Подєбрідській Академії, як праця наукових інститутів і товариств у Варшаві, Берліні, Празі, як вишкіл і виховання наймолодшого покоління у своїх школах і гімназіях.

„Лист до братів-хліборобів“ В. Липинського — монументальна і найменш емігрантська з усіх праць еміграції. Історико-філософські праці Д. Чижевського, історичні праці Д. Дорошенка, В. Щербаківського та інших, політичні нариса Д. Донцова (насамперед, „Підстави нашої політики“), історико-літературні праці П. Зайцева (студії з шевченкознавства), Л. Білецького, економічні й технічні праці Маїєвича, Шовгенова, С. Тимошенка і багатьох інших, що їх, на жаль, не можемо тут згадати за браком місця. Далі піла серія основних курсів і підручників із різних фахів. Літературна праця представлена не багатьма, але блискучими (кожен у своєму роді) іменами — Євгена Маланюка, Юрія Липи, старшого від них Вивинченка, Теліги, Ольжича... Образотворче мистецтво представлене такими фігурами як Архипенко, Ковжун...

Досить нашого неповного переліку лише деяких явищ, щоб побачити в них історичну „рацію“ першої нашої еміграції. Не тільки культурне, а й політичне значення цієї (нібито не завжди поміченої) праці величезне і то якраз для тодішніх процесів в Україні. Політика Кремля щодо України теж змуснена була рахуватися із цим фактором. Потерпівши поразку у військових „зимових походах“ на Україну, перша еміграція пробіла високу советську греблю у походах духово-політичних і увійшла дієвим складником до арсеналу „Розстріляного Відродження“. Там, по той бік греблі, і Донцов, і Липинський, і Чижевський, і Маланюк, і Вивинченко та багато інших сприймалися у відповідних фахових колах УСРР то з гордою радістю і захопленням ентузіазмом, то з критично-пильним інтересом. Напр., часом однієї цитати видатного поета в лийливій передовій органу ЦКП(б)У — „Комуніст“ було досить, щоб підсоветська студентська молодь відчула і якось включила письменника у свій духовий світ.

А вищі фахові кола в двадцятих роках мали змогу читати майже всі емігрантські видання.

Зрозуміло, цього всього було дуже мало для повного духового кровообігу, але й недоцінювати цих речей не можемо. Не можемо залишити фактично без ужитку цю діла праці таких людей, як Липинський, Д. Чижевський, Є. Маланюк і навіть оспорюваний сьогодні палко Д. Донцов та інші. Липинський перший дав українській культурі дійсно самостійну українську соціологічну систему, без якої в цій галузі ніхто не зможе піти вперед. Чижевський вперше узагальнив і схарактеризував весь історичний досвід української філософії думки і його праці — це перша цеглина до сучасної будівлі нашої філософії. Донцов, куючи з усією силою свого публіцистичного таланту „по гарячому“, вибивав з українця його паєсім, його невіру в себе і, коли можна так сказати, „побожання успіху“. Тут є слушні застереження на „безоглядність“, вузькість і певні інші негативи Донцова, але

удар цього публіциста по деяких живучих хибках українця був безумовно влучний і спричинився до форсування деяких доконечних нових рис.

Правда, майже все пішло вельтєнська матеріальна і духовна енергія, витрачена десятком емігрантських політичних груп і партій. Їх доробок такий не солідний, що не пережив і півтора десятиліття. Просто нічим відзначити чи навіть згадати сьогодні ті численні запеклі взаємопожирюючі тодішні емігрантські партії (партійна боротьба спопелила напр., таку визначну особистість, як М. Шаповал, приклад якого не одинокий). Тепер забулися навіть імена тих груп і партій.

Де ґрунт отакого банкрутства „чисто партійної“ політики? Безумовно, з одного боку в людях, що не мали підготовки до політичної фахової праці в умовах чужини. Тут ще раз виявилась слабкість і зачатковість української політичної культури, яка не змогла подолати труднощів і дистанцій ізоляції, не змогла також як слід використати європейського політичного клімату. З другого боку, причиною були надзвичайно тяжкі обставини української еміграції, її великі матеріальні злидні. Та, насамперед, діяла нечувана в європейській історії штучна нездоланна фізична ізоляція емігранта від рідної землі, від соціально-політичних процесів в Україні, з якою годі було нав'язати достатній систематичний оперативний зв'язок.

Як би там не було, а з аматорського стану і примітивного взаємопоборювання політична дія першої еміграції не змогла вибратися. І не пересторога, грізне *temenlo* для наших сьогоднішніх партій, що пускають свою багатющу енергію в повітря порожніх між і внутріпартійних змагань та метушні, руйнуючи мимоволі й інші ділянки громадського життя еміграції. Бо не у внутріпартійних і сусідських бійках, а в позитивній творчій праці — головна внутрішньо-національна роль партії.

З політичної галузі заслуговує на позитивну оцінку збереження на еміграції двох символів української державності 1917—20 рр. — УНР і гетьманщини.

Попри всі наклепи большевицької й іншої пропаганди, можемо констатувати з радістю, що середовища, які були носіями цих символів, не забурдили їх, не поставили в агентурну роль чужих держав, забезпечили, так би мовити, морально-політичну суверенність тих дорогих для українського народу символів. Гетьманський рух, головуючи завдяки В. Липинському — збагатив символ гетьманської державності першорядними працями більш ніж українського значення („Листи до братів-хліборобів“). УНР-івські кола проявили себе в цій активно-позитивній праці слабше, не створивши ані міцнішої організації, ані глибшої універсальної концепції, що перетоплювала б у своєму горнілі великий досвід Революції і війни. Видатні праці Мазепи, Григорієва, Марголіна та інших, попри всю їх велику цінність, не можуть стати в один ряд з працями Липинського. А шкода, бо об'єктивні передумови для цього в них були більші, ніж у гетьманців. Очевидно, тут позначилась розгубленість сил старого українського соціалізму, зашханого на його ж рейках комунізмом, і — на чужих рейках — націоналізмом.

А все ж не хотілося б тут пересуджувати і штампувати зачеплених справ і явищ, лише поставити проблему збирання і критичної переоцінки досвіду і доробку першої еміграції та включення його в арсенал нашого сьогоднішнього політичного життя.

ПОЛІТИКА ПРИХОВАНОЇ ДИКТАТУРИ

За поширеними відомостями в советській зоні Німеччини налічується понад 300.000 окупаційних советських військ. Проте, випадковому подорожньому це здається мало вірогідним, бо він дуже рідко зустрічає там російських військових. Тільки біля приміщень міських комендантів чи районних військових губернаторів можна побачити декілька солдатів, але й тут їх значно менше, ніж це спостерігаємо в британській чи американській зоні. Окремі військові сторожі можна спостерігати також біля складів палива й біля заводів, які совети привласнили в рахунок репарацій. Коли ж ви попадете до маленького міста чи ідете позаміськими шляхами, ви дуже рідко зустрінете військове авто чи іншу ознаку того, що країна є переможеною й окупованою.

Де ж росіяни приховують своє військо? З деяких, хоч дуже мізерних інформацій стало відомо, що Совети розкидали свої окупаційні сили оstonою міст і великих шляхів. В такий спосіб вони менш іригують німецьке населення, постійно нагадуючи про своє перебування в країні. З другого боку, це також забезпечує краще від можливості постійного контакту советських військ з німцями, культурний і життєвий стандарт яких легко міг би „зіпсувати“ їх. Але в той же час військо є завжди готовим до дій в разі будь якої негайної потреби.

Військові відділи живуть цілком відокремлено в сільських місцевостях, й дуже рідко хто з солдатів одержує дозвіл вийти до міста. Окупаційні гарнізони не мають жадного зв'язку з німцями чи іншими чужоземцями, їх цілком ізолювано й життя їх заповнюється військовою муштрою. Солдати російської окупаційної армії в більшості є надзвичайно молоді. Жадних офіційних чисел немає, але тим, що ви їх найчастіше зустрічаєте, не більше

двадцяти років. Особливо не стоєть офіцерів, хоч майже всі вони є ветеранами й виконують активну службу.

Персональний склад військового російського управління, здається, менший від американського і британського. Советська „мовчазність“ не дає можливості встановити, як саме це управління організовано, але, здається, що воно має в своєму розпорядженні значно менше гарнізонів, ніж військові управління в інших зонах. Але в той же час контроль над німцями, очевидно, тут далеко суворіший. В кожному разі, коли ви звертаєтесь до німецьких установ, потрібні ще й особливі советські накази, ухвалитися від яких не дозволено.

В советській зоні існує в дійсності не одне, а два військові управління. На чолі одного з них стоїть маршал Соколовський, що є головою советської військової адміністрації в Німеччині й військовим губернатором. Йому підлягають державні, обласні й міські військові управління. Проте, разом з цим існує ще контроль, що йде безпосередньо з Москви. Це агентура, яку призначає Лаврентій Берія, голова советської таємної поліції — НКВД і яка має не менше значення, ніж військове управління. Завдання цієї агентури — не тільки спостерігати діяльність людей Соколовського, але й видавати свої власні накази, що в багатьох випадках мають навіть більшу силу, ніж накази управління. Проте, подібно до розподілу своїх окупаційних військ, росіяни нічого не розповідають, також про цю подвійну організацію свого військового управління. В наслідок цього багато німців впевнені в тому, що в їх області чи місті військове управління складається дійсно тільки з одної людини — советського коменданта, разом з яким іноді ще працює декілька чиновників.

(За „Дейлі Мейл“).

І. С.

В Українській Вільній Академії Наук

24 лютого відбулася конференція керівних членів УВАН, на якій затверджено новий статут УВАН, вироблений президіальним Бюром і обміркований на конференціях окремих груп. При остаточному зредуванні тексту статуту прийнято до уваги всі ті зміни і доповнення, які поробили окремі групи УВАН.

За новим статутом Українська Вільна Академія Наук складатиметься з 4-х відділів: Історико-філологічного, економічного, природничо-медицинського та математично-технічного. Наукову корпорацію складатимуть дійсні члени, члени-кореспонденти та наукові співробітники. При першому відділі утворено інститут Шевченкознавства та Археографічний. Керування першим доручено проф. Павлові Зайцеву, другим — проф. Олександр Оглоблянові.

Затверджено три нових групи: геологічну (на чолі з проф. Г. Ясір), медичну (на чолі проф. М. Мішенко) та ботанічну (на чолі проф. Н. Осалча). Повноваження президента УВАН проф. д-ра Д. Дорошенка, який перебуває в Канаді, продовжено ще на один рік.

Постановлено весною 1948 року, в порозумінні з Відділом Культури і Освіти ЦПUE, скликати з'їзд науковців, архівних та бібліотечних робітників для упорядкування й спільного на майбутнє цієї ділянки наукової праці.

Вирішено відновити видання наукового журналу „Україна“, що його з 1914 року з перервами видавав М. Грушевський. Першу книгу присвячується 30-річчю з дня заснування Української Академії Наук у Києві (1918 р.).

Конкурс на шкільний проєкт Катедральної Церкви Пресв. Тройці в Вінніпегу, Канада

Умови конкурсу: Церква має бути мурована, в українському стилі XVI-XVII століття; — бажано, щоб була п'ятибання. Поверхня розміром 72 x 100 англійських футів. Під церквою має бути приміщення на залу, огрівання й інші необхідні при залі приміщення. Висота залі 18 англ. футів, не нижче 5—6 англ. футів від рівня землі.

За три кращі проєкти буде признано нагороди в сумі 300, 200 і 100 доларів. Нагороджені проєкти стають власністю Української Православної Громади Пресв. Тройці в Вінніпегу. Термін надсилання проєктів кінчається 15 квітня 1948 р. Проєкти надсилати поштою IPO на адресу:

Most Rev. Archbishop Mstyslaw
178, Church Ave. Winnipeg, Manitoba, Canada.

РОЗКУЮТЬСЯ НЕЗАБАРОМ ЗАКОВАНІ ЛЮДИ (Т. Шевченко, Послання)

Серед наших сучасників дуже Петро ГОЛУБЕНКО.

Шевченко і Хвильовий

часто можна почути про те, що Хвильовий негував і заперечував Шевченка. Деякі критики і літературознавці також схильні протиставити Шевченка і Хвильового, як чужі чи навіть і ворожі одна до другої постаті. Шевченко втілює дух свого народу і красу української землі з найбільшою силою і повнотою, а Хвильовий, мовляв, позбавлений основ української духовності і національних традицій української історії.

Такий погляд на Хвильового дуже зближається з сучасним більшовицьким трактуванням хвильовизму на Україні. Закидаючи Хвильовому націоналізм, більшовики в той же час твердять, що хвильовизм є „глибоко антинародним“ і „антинациональним явищем“. Це твердження, звичайно, не обґрунтовується і не доводиться — воно мусить прийматися навіру. Воно продиктоване Л. М. Кагановичем і повторюється тепер на всі лади тими, хто змушений це робити силою партійних і советських обов'язків.

Як це не дивно, а й на еміграції спостерігається подібне явище. Негатія Хвильового нічим не обґрунтовується, а перші спроби показу правдивого образу Хвильового на фактичному матеріалі його творчості й діяльності зустрічають шалений і тупий опір. „Хвильовий не тільки комуніст, але й чекіст“, — такою є папуюча уява про Хвильового з незначними варіаціями і відхиленнями в той чи інший бік. Як же можна поєднати цього Хвильового з Шевченком! А до того ж, мовляв, відомо, що сам Хвильовий пом'янув Шевченка не тихим, а злим словом.

І дійсно, у романі „Вальдшнепи“ Хвильовий вкладає в уста Карамазова такі слова про Шевченка, які не наважиться передрукувати навіть Донцов у своєму „Вісникові“, поміщаючи тут першу частину цього роману. Пригадаємо нашому читачеві це місце з роману Хвильового. У відповідь на запитання Аглаї, чи не пише Карамазов нову поему, останній відповідає, що він працює в економічному органі з „Тарасами Шавченками нічого не має спільного“. Аглая захоплена сприймає цю заяву: „Саме таких людей бракує українській нації“ — „економістів і політиків“. Далі Аглая питає:

— Говорячи про Тараса Шевченка, ти мав на увазі віршомазів взагалі чи саме його, божжа нація?

— Я мав на увазі й віршомазів взагалі й його зокрема.

— За що ж ти Шевченка так ненавидиш?

— За що я його ненавиджу? А за те... що саме Шевченко кастрував нашу інтелігенцію. Хіба це не Шевченко — цей, можливо, непоганий поет і на подив малокультурна й безвольна людина, — хіба це не він навчив писати вірші, сентиментальничати „по-катеринячи“, бунтувати „по-гайдамачому“ — безглуздо та безцільно й давитись на світ і будівництво його кризис призму підсолоненого страшинами фразами пасеїзму, а не вміє бути економістів і політиків. Хвильовий бичує тут „тупоголового раба просвітництва“, який і в підсоветських умовах наважувався лаяти пана, як то кажуть, заочі і в той же час холуїстувати перед ним, коли той фамільярно потріпає по плечу і похвалить за талант. Гаразд, скаже читач, але все ж таки Хвильовий устами Карамазова говорить, що це, саме Шевченко кастрував нашу інтелігенцію? І ніби відповідаючи легковірним читачам, Євген Маланюк колись писав: „Єдиним ліком, єдиним рятунком проти всіх, Хвильовим так гостро окреслених національних хвороб наших, є саме вогняна, вулканічна, страшна в своїм національним демонізмі поезія Шевченка і — до цього часу — тільки вона і ніяка інша“. (Євген Маланюк — Шевченко і сучасність; ЛНВ, 1929 р.). Чи розумів це Хвильовий? Безперечно, так — Хвильовий знав і розумів і такого Шевченка, і саме такого справжнього Шевченка він любив і до такого був споріднений. А той іконописний батько

лом тієї України, що славиться на цілий світ своїми чарівними піснями і „Тарасами Шевченками“, але не має ще своїх економістів і політиків. Карамазов, як носій ідеї відродження української нації і оформлення її у державну одиницю, хоче, щоб нова Україна цей брак поповнила. На кінці розмови Хвильовий дає ще й другого ключа, до ще глибшого розуміння зачепленої ним проблеми. Україна доти не знайде свого повного національно-культурного і державного самоздійснення, як повновартісна нація, доки її інтелігенція залишається малокультурною і безвольною,

Тарас, про якого говорить Карамазов — це кастрований українофілами образ поета, і проти цього бунтує Хвильовий. І коли Хвильовий дозволяє собі таке поводження з іменем великого поета і висловлюється в такій драстичній формі, то лише для того, щоб якнайдошкульніше ударити „тупоголового раба просвітництва“ з його „закобзареною психікою“. Та, ніби передбачаючи, що знайдуться поверхові і примітивні читачі, які не зрозуміють фігуральних висловів, Хвильовий цілком прозоро пише, що не Шевченко, а „саме цей іконописний „батько Тарас“

рафічної теорії. Політика і тактика українофільства довела до того, що ціла молодь України з відразом від них відсахнулася і таким чином українофільство лишилося без потімства, а сучасна молодь України уважає себе безпосереднім спадкоємцем Шевченка, традиції її йдуть до Мазепи, Хмельницького та короля Данила, минаючи українофілів. Між молоддю Україною і українофілами нема ніяких зв'язків, крім одної страшної, фатальної зв'язі: своєю кров'ю зацятити за помилки попередників“.

У світлі цих слів цілком ясними стають ідейні позиції Миколи Хвильового. Він належить до того молодого покоління і тієї молоді України, про які говорять Міхновський.

Не виключено, що Хвильовий знав ці погляди Міхновського і під його впливом поборював „гопачо-шароварську просвіту“ і тупоголового раба просвітництва з його „закобзареною“ на свій лад психікою. Співзвучність Хвильового з Миколою Міхновським помітна не лише в ідеях, але навіть у виразах. Міхновський теж писав, що „часи вишпаних сорочок, святи та горілки минули і ніколи вже не вернуться. Третя українська інтелігенція стає до боротьби кривавої і безпощадної“.

В цьому ж сенсі слід розуміти позиції не лише Хвильового, а й ВАПЛІТЕ в цілому — як спадкоємців і продовжувачів Шевченка і державно-творчих, героїчних традицій української історії. Протиставлячись проти „провінціальності“, селянськості та натуралізму психологічної УНР і „просвіти“, проти плаского побутовізму, зовнішнього „малоросійського стилізаторства та інтелігентсько-народницької просвітницької ідеології“, ВАПЛІТЕ цим зовсім не заперечує національно-державних традицій і „українськості“, а навпаки стверджує їх. Прагнучи підштовхнути українство на „позиції найактивнішого відношення до сучасності“, пропонує „сучасне революційне активне світосприйняття“, ВАПЛІТЕ шукає „нашого сучасного обличчя нації, розгубленого на сільських переліках підневольних часів“, прагне „змінити в корені світовідчуження нашої відсталості і вивести Україну з „глухого кута провінціалізму“.

Як далеке це дійсне ідейне і духовне обличчя Хвильового і ВАПЛІТЕ від того образу, що його витворили в своїй уяві деякі наші люди на еміграції. Недавно один „дослідник“ писав, що Хвильовий — „недоучка“, бо він „безперечно (?!) — П. Г.“ до самої революції не прочитав як слід навіть „Кобзаря“. Більше того, Хвильовий, на думку цього „дослідника“, з позицій Леніна „дискваліфікував“ українство і для цієї мети почав засвоювати українську мову і писати по-українськи. Звідси, мовляв, походить і негативне ставлення Хвильового до „гопачівсько-шароварської нечкості“. Він ніколи не переходив цей етап!.. На таку оцінку Хвильового є лише одна відповідь: дуже добре було б, якби Україна мала більше таких недоучків, як Хвильовий і Шевченко, і борони нас, Боже, від таких „учених“, як зацитований нами „дослідник“ Хвильового. Полеміка з таким „висвітленням“ Хвильового сьогодні вже безплідна і недоречна: навіть з тих скрутих біографічних даних, які ми маємо сьогодні, відомо, що Хвильовий виховувався в українському середовищі і брав активну участь в організації і роботі Просвіти і сам очолював Просвіту в рідній Слободі. Не проти „просвіти“ в буквальному сенсі цього слова боровся Хвильовий, а проти „просвітницької психології“ і проти зведення української проблеми до рівня „недоношеної етнографічної

теорії“, проти псевдопатріотизму і фальшивого розуміння „українськості“. До речі, про таких „патріотів“, які ходили в святих з муржиками, пили горілку і вільнодумствували в шинку, писав, як відомо, і Шевченко.

Не є таким страшним, як декому здається, співставлення Хвильового і Шевченка також і в художній творчості. Хвильовий не залишив нам свого „Кобзаря“, як це зробив Семенко. Найбільший і найдосріпший свій твір Микола Хвильовий спалив, а решту допалив окупант. Отже своєю літературною спадщиною ці дві постаті є не співмірними. Але коли ми вчитуємося в скруті рештки творчості Хвильового і заглиблюємося у його світ, його ідеї і його патос — мимоволі напрошується аналогія.

Як і Шевченко, Хвильовий був наскрізь дитиною свого часу і свого народу, і через це їм відкрита дорога у вічність. Обидва вони, хоч і не живуть, наші живі і творчі сучасники.

Відомо, яку роль відіграв Шевченко в українській літературі. Сучасник Хвильового також відзначав над його могилою: „майже всі ми вийшли в далеку незнану літературну путь під знаком запального й романтичного Хвильового“.

Шевченко був центральною постаттю українського відродження сорокових років XIX в., зв'язаного з „весною народів“. Хвильовий є центральною постаттю нового українського відродження, зв'язаного з революцією 1917 року. Обидві постаті близькі своєю українською органічністю і своїм духовним складом. І Шевченко і Хвильовий були великими ідеалістами і в цьому виявляється український характер їх духовної натури.

Романтика Хвильового, як і у Шевченка, є в органічній синтезі з реалізмом. Вона ширяє високо, але виходить таки не з неба, а з грішної землі, овіяна її чаром, надхненна любов'ю до неї й зігріта глибоким патріотизмом.

Як Шевченко, так і Хвильовий „до безумства любив наші українські степи, де промчалась синя буря громадянської баталії“, випивав садки („садок вишневий коло хати“) і знав „як пахнуть майбутні гори міста нашої мигородської країни“.

Як і для Шевченка, Україна для Хвильового не є літературною темою, а проблемою проблем, міром добра і зла, етики й естетики. Його душа глибоко закорінена в українській національній стихії духовності.

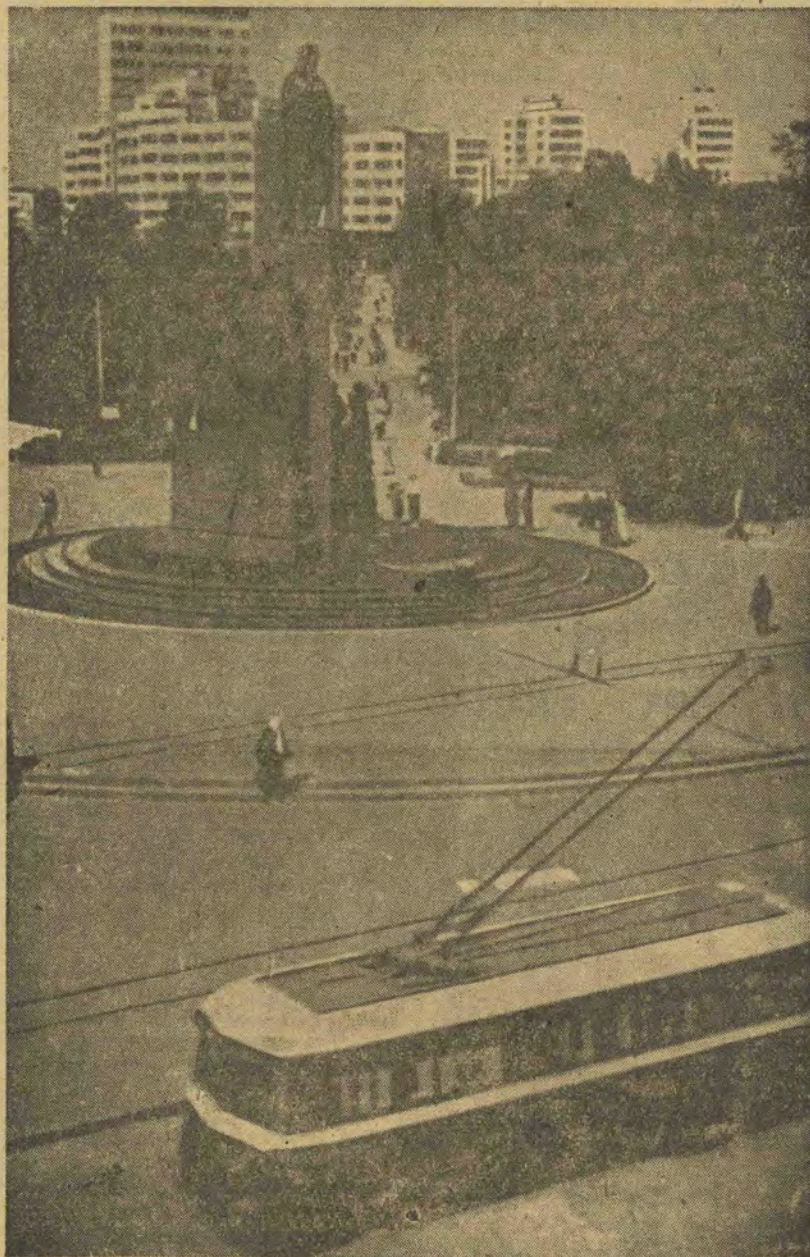
„Як в нації, вождя нема, тоді вожді її поети.“ Таким духовним вождем української нації був Шевченко. У Хвильового ми відчуваємо таке ж саме панання реформаторського духа і темпераменту людини, посланої для вищення неправди і зла на землі, для духовного провідництва нації.

Хвильовий є, безперечно, одним із більших і глибших спадкоємців і продовжувачів традицій Великого Шевченка.

Т. ШЕВЧЕНКО

* * *

За сонцем хмаронька пливе
Червоні поли розстилав
І сонце спатоньки зове
У синє море: покривав
Рожевою пеленою,
Мов мати дитину.
Очам любо... Годиночку,
Малую годину
Ніби серце одпочине,
З Богом заговорить...
А туман, неначе ворог,
Закривав море
І хмароньку рожевою,
І тьму за собою
Розстилав туман сивий
І тьмою німою
Опоїв тобі душу,
Й не знаєш, де дітись.
І ждеш його, того світу
Мав матері діти.

Пам'ятник Шевченкові в Харкові

Мабуть через ці принципіальні розходження щодо критеріїв, нам не раз просто тяжко зрозуміти" що Ю. Дивнич хоче сказати. Зокрема стосується це до закидів, що він їх робить галицькому народові 1918/19 рр. Напр., прочитавши таку кучеряву, поетичну фразу: „треба було [галицькому народові] здобути перемогу на місці, спираючися на селянство політично й на Карпати стратегічно“ [?]—можемо хіба скалітулювати перед цією публіцистичною „стратегією“. Або що значить докір галицькому народові, що він „не розгорнув соціальної руху в селі й місті“, „не мобілізував сил краю проти чужих паразитуючих колонізаторів“? Говорім ясно! Чого хоче Дивнич? Щоб галицьке українство ввійшло проти польського навізника провадило підпалами поміщицьких дворів і вирізанням цивільного польського населення?

Повертаємося ще раз до нашої основної проблеми, а саме в чому всеукраїнська вартість галицького зриву 1918-19 рр. Ця вартість полягає м. ін. також в тому, що Галичина 1918-19 рр.—єдиний в новітній історії приклад українського державного правопорядку. Щодо режиму УНР, то пригадуємо собі слова, що ми їх недавно читали в одних спогадах про цю добу: „Влада Центральної Ради цеза сталею майже не була відчутна“; гадаємо, що в цих словах усе сказано... Але, нікуди правди діти, ні в жодній державній лад Гетьманщини 1918 р. не мав усіх рис справжнього, органічного правопорядку й спирався не так на сили місцевого українського консерватизму, як на багнетні 300.000-ої німецької окупційної армії (при чому не вільно забувати, що тодішня Німеччина годі мірити одною мірою із Німеччиною гітлерівською). Те, що українці вміють „святити ножі й різати панів“, всі знаємо чудово. Але значно більше проблематичне, чи якнебудь українська влада вміє, хоч би півроку й хоч би на території одного повіту—оберігати успішно безпеку життя й майна громадян, що є першим обов'язком кожної культурної держави. Східноукраїнський досвід 1917-21 рр. дають тут поле до дуже сумних рефлексій.

І саме тому те, що обурює „революційні інстинкти“ Ю. Дивнича, нас наповнює віткою й гордістю: що за весь період самостійності і українсько-польської війни на всій території Західної України цивільному польському населенню волос з голови не впаав; що в Галичині не було ні одного жидівського погрому й що навіть після переходу УГА за Збруч тамешні жидівські містечка клопотали про галицький залог, бачачи в тому найпевнішу охорону проти всяких грабінників і мародерів; що галицький селянин, замість палити двори й розкрадати чуже добро, чекав на полагодження аграрного питання законодавчим шляхом, складаючи тим доказ довір'я до української влади, що її він (всупереч протилежному твердженню Дивнича) також соціально вважав за свою; що більшовицька пропаганда не чіпалася галицького волятва, (тоді коли уряд УНР ніколи не мав певності, чи його окремі військові частини не проголосять, у повному розвалі битви, „нейтралітету“ або й прямо не перейдуть до ворога); що тогочасна політична Галичина, не маючи провідних особистостей на геніальну міру, посідала суцільне, зорганізоване керівне політичне середовище (оту плеяду Костів Левинських, Петрушевичів, Олесницьких, Макухів, Ганкевичів і стільких інших), так що провід молодого державності опинився в руках невідомих авантюристів, але в руках людей, що в їхню абсолютну персональну чесність та високе почуття відповідальності весь народ слушно ввірив; що авторитет національного уряду ЗОУНР був непохитний, не в тому сенсі, щоб не було критики (часто оправданної) осіб, або окремих політичних і стратегічних потягнень, але в тому сенсі, що громадянство інстинктивно розуміло, що в Галичині була здійснена відома своєю доцільністю двопартійна система (націонал-демократи й соціалістичний табір) та що обидві партії зуміли в цей ризикований час об'єднатися в уряді національної коаліції.

Одним словом: В Західній Україні 1918/19 рр. стверджуємо наявність основних передумов для реального державного життя—не зважаючи на велику вбогість краю, певну вузькість людей, сво-

Др. Іван ЛИСЯК-РУДНИЦЬКИЙ

Всеукраїнське значення галицького зриву 1918/19 р.

єрідну загальну „сіризу“ тону, що так відрізняється від східно-української строкатості. А втім, для партикулярної зарозумілості тут місця бути не може. Не забуваймо, що галицьке громадянство, на жаль, за період від 1919 до 1939 встигло позбутися багато із цієї політичної культури, що її зашепило в ньому життя в культурній і правовій австрійській державі (а такою була вона безперечно й це мусимо нині задля історичної справедливості об'єктивно признати, хоч назагал до українців ставилася вона досить по-мачушиному). Загальна варваризація політичного життя, притаманна для періоду між обома війнами, знайшла свій повний відгомін теж на західних українських землях. Галичани націоналістично покірні ближче стобіть до духа якоїсь, скажімо, есерівщини 1917/21 рр., ніж до духа Січового стрілецьтва. А все ж, віримо і сподіваємось, що галицький досвід 1918/19 рр. для українського майбутнього не втрачений.

Знову торкаємося проблеми про „всеукраїнське значення“... Діло в тому, що ніякої природної, вродженої, „расової“ різниці між східним і західним українством нема. Різниця лежить не в самій народній субстанції, яка ідентична обабіч Збруча, але у відмінній політичній та (частинно) культурній формациї, що випливає з іншого історичного розвитку, обставин, виховання. Ми вище згадали про позитивний виховний вплив, що його мало на Галичину перебування під правовим, конституційним австрійським режимом. Через це політично дозрілі Галичани (яка, на наш погляд, в 1918-19 рр. стояла вже на високому рівні) годі вважати за природжену прикмету, яка навіки прикріплена до цієї землі й її населення. Ні, досвід учить, що Галичина втрачає може ці свої позитивні прикмети й так воно дійсно й сталося, у великій мірі вже перед 1939 р., не згадуючи про ті корінні зміни, що наступили пізніші і які замкнули історію Галичини, як окремого політичного суб'єкта.

Але ці висновки дозволяють ще інший висновок: відповідне громадянське виховання, тверде засвоєння належних принципів політичної організації могло б дозволити перебороти або принаймні до певної міри знеутралізувати й унекшкити оті страшні українське руйніцтво, політичну безкультурність („хворобу бездержавності“ в термінології Липинського), чим ми як нація так часто самі себе ліквідували. Отже те, що в малих розмірах і на малому просторі було продемонстроване в Галичині в 1918-19 рр., може бути

зrealізоване на велику скалю й на великих просторах—від Полісся по Кавказ. Застерегаємось, що нам іде, звичайно, не про гальванізацію якихось окремих моментів старого галицького життя, що відійшло до минулого. Йдеться про ядро: можливість української правової держави, що ідентичне з питанням про—бути чи не бути українству нацією в політичному значенні слова. Без цього може воно існувати тільки як пасивне етнографічне підложжя для поширення чужих імперіальних утворів та активно проявлятися хіба при нагнідних анархічних вибухах).

Галицький приклад 1918-19 рр. скріплює в ру в українське майбутнє. Хоч говоримо у цій статті передусім про галицьку справу й не хочемо заглиблюватися у складну східно-українську проблематику, для чого тут не місце, мусимо спинитися на деяких моментах, що їх порушив Дивнич. Поспитаємо: Чи й що дійсно було велике у „Великій Українській Революції“? Гадаємо, що її величчя показується тільки на фоні того, що українська нація являла собою на Східних Землях перед 1917 р. Не вистачає сказати, що революція український народ переродила; вірніше буде, коли ствердимо, що вона його як політичну націю взагалі зродила. Просте на очах, упродовж коротких місяців, чи, максимум, двох-трьох літ, відбувся у головокругу присокореному темні процес національної кристалізації, що нормальний повинен був протягтися на десятиліття. В цьому відношенні ми всі, як і чергові українські покоління, мусимо будувати на тому, що створила революція, мусимо її продовжувати й вивершувати. Це не міняє нічого в тому—й це треба рівнож з повною ясністю бачити,—що українська революція була поражена всіма дитячими недугами політичної незрілості; що засадниче завдання—впорядкування „стихії“—осталося нерозв'язане; що наддніпрянське українство, хоч і піднялося вже тоді до ідеї держави, але фактично до власного державного життя було ще не доросло й тому не зуміло ідеї держави виповнити конкретним змістом і тільки вичерпалося в черзі непослідовних і суперечних державницьких експериментів (Гетьманщина, УНР, УРСР).

Завдання, яке стоїть перед українською політичною думкою: відділити зерно й полу у традиціях нашої революції.

При тому перша річ зайнятися критичним розглядом усяких „патріотичних мітів“, що вирости доквруги визвольних змагань 1917/21

рр. Одним з найнебезпечніших бо найбільше поширених „мітів“ уважаємо культ „революційної стихії“, що його от у новому виданні пропагує Дивнич. (На напому Заході той сам культ, тільки у трохи іншому словесному оформленні, поширювали націоналісти). Не кажемо, щоб „стихія“ не мала позитивних прикмет; позитивно була хоч би її вітальна тугість, а дальше шукання (хоч сліпе і примітивне) суспільної правди-справедливості (що в старій гайдамаччині показав Шевченко); але недостойним уважаємо ставання на колішки (як не робить Дивнич, слідом за багатьма іншими українськими інтелектуалами) перед силою, що в ній було страшенно багато варварського руйніничого, а то і просто кримінального.

Друга легенда, що її треба здати до архіву, це казка про „безчисленні полчища“ ворогів, що під їх ударами будімо завалилася українська державність. В дійсності інтервенційні московські армії під час першої та другої інвазії (зима 1917/18 та 1918/19) були смішно малі. Кремль до літа 1919 р. не розпоряджав великою, регулярною армією. Советська експансія злідна була поширюватися тільки на ті країни, що їхнє власне безголов'я робило з них легку добычу. Якщо могли зберегти незалежність Фінляндія та мініатюрні балтійські держави, розташовані перед воротами Петрограду, то чи ж не повинна була встоятися кількадесятимільйонна Україна, а її велетенськими ресурсами? Також міжнародна кон'юнктура була української справі впродовж двох перших років революції надзвичайно сприятлива. Отже причин невдачі шукати треба насамперед у внутрішньому стані самого громадянства України.

Дивнич особливо настоює на тому, що „Велика Українська Революція“ була зовсім своєрідним історичним процесом, твором виключно українського ґрунту, що її не можна виводити ні з яких загальних російсько-імперіальних джерел. Один із головних закидів Дивнича проти Кучабського, що той останній розглядає українську революцію, як частину загальної східноєвропейської політичної та соціальної кризи, яка в цьому часі захопила м. ін. й Україну. Не будемо входити в те, наскільки вірно інтерпретує Дивнич погляди Кучабського, а наскільки він підсовує йому таке, чого той і не думав сказати. У своїй знаменитій книзі Кучабський, як досі здається одиницький історик визвольних змагань, досліджує українську справу на широкому міжнародно-політичному тлі, притягаючи м. ін., і світову війну, і Паризьку мирову

Конференцію, оскільки вони заважали на долі України; очевидно він мусів віддати багато місця і російській революції. Який український патріот не бажав би, щоб речі виглядали так, як їх змальовує Дивнич! Але коли вони такі, ми не були, чи маємо ми право викривлювати нашу власну історію? Кучабський у всякому разі тут ближчий до історичної правди, ніж Дивнич. Події 1917-21 рр. не можна ставити на одну дошку із Хмельниччиною, яка дійсно виростала з вибуху динамічних сил, нагромаджених у Козацькій Україні, та яка була прямим революційним ударом з чужою державністю. Зате 1917 р. почався не в Києві, а в Петербурзі. Остаточним закінченням радянської системи, що відбулося не без активної співучасті великої частини самого українського народу, українська революція назад дала себе втягнути в річище революції всеросійської. Згадаймо, що в 1919 р. українські землі були головним тереном розправи між російською революцією та російською контрреволюцією.

Отже українська революція і своїм початком, і своїм кінцем, і тисячними нитками була фактично пов'язана з російським імперіальним історичним процесом. Ми не хочемо сказати, що у ці роки українство зовсім не виступало як окремиї чинник. Ні, на це останні тисячі доказів—між іншим хочби той, що саме українські повстанці приващали долю армії Денікіна. Революційний рух в Україні прямував до того, щоб вийти на свій власний шлях, щоб вирватися із магнетичного поля російщини. Але, не зважаючи на всі намагання в цьому напрямі, не наступило в 1917-21 рр. остаточне оформлення громадянства України в окремий політичний підмет, чіткою ґрунню відмежованого від російського світу. Це завдання осталося для нашого майбутнього. Зате на українському Заході ми вже перед 1914 р. були політичною нацією, а 1918 рік обидва ворожі національні табори застав як два зовсім окремі суб'єкти, що між ними була можлива мілітарна перемога і завоювання, але не була можлива ідейна й політична амальгама, що характеризувала (й подекуди й по нинішній день надалі характеризує) українсько-російські взаємини на нашому Сході.

Не зважаючи на далекоїдучі розбіжності з Ю. Дивничем, в одному ми з ним цілковито згодні: коли він каже, що галицькі визвольні змагання впливали „беззастережно й безповоротно“ в одне всеукраїнське політичне річище. Тепер і в краї, і на еміграції спільна доля поведнала розрізнені історію вітки нашого народу; в терпіннях сучасної ототої пори формується новий всеукраїнський тип українця, що йому належатиме (Далі на 5-й стор.)

Шляхами Полтавщини

Довгий полтавський шлях. Він біжить сіро-жовтою смугою, мов річка, то ринаючи в долини, в обійми сіл, у моря хлібів, то виповзаючи на рівне. Скільки бачив цей шлях на своєму віку і ворогів і друзів? І татарські, і полівські орди, і війська пафя Петра та гетьмана Мазепи, і шведів, і поляки Скоропадського та Петлюри, і загони Махна та місцевих новостанів на чолі з Христовим та Дорошом, і військи московських та німецьких окупантів.

Цим самим шляхом, стікаючися з доколішніх місцевостей, їхали колись у Крим по сіль валки наших чумаки. Рипли чумацькі мажі, спокійно час од часу ляскали батоги, гойдались повільно на волячих шнях різьблених ярма.

Цим шляхом проїздив свого часу, як розповідають старі люди, і Тарас Шевченко 1843 року; подорожував з Гадяча на Полтаву і Панас Мирний, зустрінувши арештованого Гнидку (Чипку), що, зрештою, й було причиною до написання твору „Хіба ревуть воли...“; мандрували ним і Котляревський та Сковорода, і Мусій Кононенко, і Олександра Стороженко, що походив з Великих Будищ, і Короленко і проф. Щепотьев і артистка Заньковецька.

Тут, мабуть, року 1924 востаннє проїхав і Микола Зеров, відвідуючи своїх родичів, і письменники Вразливий та Антоненко-Давидович, які пізніше опинилися на заслання.

Та час відніс ті події й імена до минулого; одні в далеку безвість інші

лише недавно зникли за обрієм ближчих років. Та сьогодні пройшов по землі плуг, зробив нову борозну, по якій й йду.

Був то серпень 1943 року позаду, за сосновим лісом, над Пелом, лишилось Галіччя, колишня резиденція безславного царського підлабузника Брюховецького, але місце славне тим, що був і жив там Мих. Драгоманів, Леся Українка, Олена Чічка, Панас Мирний.

Нескоро, під Заїченцями, наганяю селянина. — Ви куди, дідуку? — питаю.

— Я ось із села, додому йду. А ви ж куди і звідки? — і, почувши відповідь, цікавиться новинами. Беру з кошика свіжий примрник газети й даю. Щоб віддяти, чоловік дає мені прагматичні групи.

Довідавшись, що він із Заїченців, розпитує, де жив Чіпка. (Гнидка) Розповідає, що всі його приятелі, що повернулися свого часу із заслання, давно домерли, була довгий час баба, жінка одного із співучасників Гнидки, але й та вже померла. А сам Гнидка так і не вертався. Провівши мене аж до яру, край села, люб'язний чоловік показує те місце, де жив Гнидка. Тієї хати вже немає, і її перебудували на новий лад нові господарі.

Минаю заведбане, поросле чагарником, кладовище, повертаю до центру Опішні, славновісної своїми ганчарськими виробами, вишивками та опішнянськими сливами.

Десь далі, в бік Котельви, чутя грім гармат. На вулиці чамалый рух;

одні пішки з торбинками, інші цілами валками возів тікають на захід.

Виходжу на околицю міста, переходжу глибокий яр і переді мною Великі Будища. Це ж тут 18. березня 1708 року із своїми полками ночував гадяцький полковник Степан Трошинський. Він простував у Диканьку до Кочубея. Але того ж вечора із Фастова до Диканьки з таємним листом прибув Андрій Лось. Зрадник Кочубей, довідавшись про небезпеку, вночі викликає з Полтави Іскру і перед ранком тікає з ним на Краснокутське.

Багато ще Великі Будища хоронять у собі невиконаного і невапняного. Старі люди розповіли б безліч історій про своє село. І про чудесних ремісників, до яких від самого паря приїздили замовляти різні різьблені посуд; і про чудотворний образ, що тамемично зникав з опішнянської церкви і опинявся на пеньку серед недалекого лісу, де згодом побудували нову церкву, і багато іншого. Але тепер бідному людові не до спогадів: в багатьох дворах і по під дворами стоять важкі німецькі танки і панцерні машини, і ніхто з селян не знає, кому першому доведеться невинно загинути в час боротьби двох напастників.

Не пізнаю тепер і чарівної колісї Диканьки—обшарпана, видужена 1933 роком, стоїть, мов сирота, над шляхом. Не лишилось тут ні кочубейських палаців, ні чудового парку з водограями, ні навіть цегляного мурі. Тільки тріюфальні ворота ще стоять над самим шляхом. Через них ішла колись дорога до палацу Кочубея та до церкви. Тепер це все заросло кущами орішники, деревом. Ворота теж руйнуються, чудові колись барельєфи на них пообдулювались. Немає і того старезного

дуба, під яким нібито Мазепа зустрівся з Мотрею Кочубеєвою. Проте різні легенди й перекази ще й досі живуть між людьми. У багатьох селах було переконання, що колись, за Кочубея, багато скарбів закопано було в пнях місцевостях.

Розповідають ще й тепер, що селянин Борисенко із села Стасів уиоме одружився з багатого, щоб з допомогою багатства робити розкопки, розшукати ті скарби. Інші довгий час шукали все карети Кочубея, що нібито була із золотими чашками на колесах, з дорогим гаптованням. Шукали й скрізь, навколо Диканьки, у Байрачку і в Брусіянському лісі, думаючи, що десь там захована.

Перетинаю з кілометр Диканського лісу, що ліг уперек шляху. Праворуч, замість старезних дубів, найвищих молюнок. Тільки трохи лишилось того старого височенного лісу. Хотілося б спитати тих дубів, що вони бачили на своєму віку, вартуючи підступу до Полтави. Адже ось уже недалеко і до Перерубу, і до Побованки, що теж були місцями кривавих січ у боях за Полтаву. — та незабаром і околиці Полтави. Ліворуч, за тополлями, заховалась Шведська могила-музей. Але від нього нічого не залишилось, ще за Советів усе загинуло: кімнату заповняли, двері познімали, картини понали.

Йдучи далі і дивлячися на кам'яні стовпчики - відзнаки редут, що ховаються поміж молодим насадженням, мимоволі виникає думка: а що, якби Мазепа і Карло XII виграли війну? Може б не стогнала тепер Україна, не померла б п'ята частина населення в 1933 році? Не губили б мільйони українців своїх діток на Сибірах, Колімах та по Німеччині. Дм. ЧУВ.

Наша таборова бюрократія

Біля мене в автобусі сидить молоденький, дуже змарнілий і дуже інтернаціонально одягнений хлопець, так що годі збагнути його національність. Військові старі чоботи, дуже зношені баварські штани, філютерний тирольський капелюшок та унівська сорочка. Я витягнув український часопис. Він побачив та негайно звернувся до мене: — пане, чи далеко ще на залізничний двір?

Зав'язалася розмова. Він вивезений німцями з Галичини на примусові роботи й працював на якійсь фабриці, доки її не розбили англійці чи американці вже перед самим розвалом Третього Райху. Фабрику розбили бомби, і він разом із кількома своїми товаришами мандрував по Німеччині, а потому зголосився до найближчого ДП табору. Комендант, українець, не хотів їх прийняти, не дав навіть ложки „зупи“ та нагнав. Пішли до другого. Там комендантом був поляк. Прийняв їх ввічливо, нагодував, дав навіть більшу порцію ковбаси й радо примістив їх у таборі. Але незабаром всіх поляків, мешканців того табору, перекинуло десь до Райхенгалю. Перед відходом закликав їх комендант і сказав: Українці! — до нового табору ідуть тільки поляки, і тому ви як українці не

можете туди йти. Ми розуміється відійшли, бо ми не поляки і тепер шукаємо нового табору. Я був уже в кількох, у всіх них коменданти українці, й всі вони не тільки не прийняли й не дали їсти, але ще грубо й непривітно зі мною обійшлись.

Хлопець похилив голову й по хвилині спитав: пане, чому коменданти українці такі добрі?

Болюча справа. Нелегко вияснити. Фактом є, що українські бюровики дуже солідні, працювати, послухати, покійні „ангештельте“. Про них могла б багато розказати стара царська Росія, Австрія, Польща та Чехія.

Те саме бачимо й на еміграції. Тут повстала вже сильна таборова українська бюрократія. Говорили у нас в краю, що коли хитрий староста хотів мати в повіті „спокій“, то найбільше свідомих і активних українців робив війтами. Щось таке полібне бачимо тепер тут на еміграції. Не всі табори є однонаціональні. Багато є мішаних. Кожна нація старається мати в управі табору якнайбільше своїх заступників. Так роблять росіяни, поляки, балтійці та югослав'яне й їхні бюровики дуже їм допомагають. Інакше якось у нас, українців. Буває, що людина порядна, тиха, спокійна, в

краю навіть належав до вільної професії, з хвилиною, як стане бюрократом (деякі кажуть офіцером — неслухне, бо це походить від слова офіс та з офіцерством не має нічого спільного) — нещасна година. Для чужих привітний, ласкавий, для своїх — кат.

Мимохіть пригадує собі старого вогного Бриса із карного суду при вулиці Ст. Баторія у Львові. Він щось сорок літ був уже вогним при суді присяглих. Українець, але зі мною прилюдно говорив тільки по-польськи, а коли нікого не було, то по-нашому. Коли ранком я прийшов до суду й він усміхався до мене, то я знав, що в трибуналі судді самі поляки, а коли мовчав, то я вже знав, що в трибуналі є якийсь „русин“.

Ті „русини“ були люди добрі і чесні, тільки боялись бути справедливими, щоб колега-поляк у трибуналі не підозрівав їх, що вони „тримають“ з українцями, підсудним чи оборонцем. І про це знав мій добрий незабутній Брис.

І у нас на еміграції буває, що до якоїсь реєстраційної комісії ІРО, де є заступники поодиноких національностей, — українці воліють піти до маляра, росіянина, поляка чи югослав'янина, ніж до свого.

„Вер ден Діхтер віль ферштеген, мус ін зайне Яльде геген“. Тому і я пішов до одного нашого лідера в великому таборі і прохав, щоб пояснив мені, цю справу. Він прийняв мене дуже ввічливо і почав сміючись: Пане докторе! я не був урядовцем і не люблю урядувати. Але на еміграції не можна робити тільки те, що хто любить. Я працюю з охоти. Питаєте, яке завдання має тоборовий урядовець? Він має передусім пильно стежити за всіма потребами свого громадянства, а розпорядки — скажім ІРО — вміти примінявати до реального життя таборян. Ті розпорядки часто дуже абстрактні і теоретичні. До того треба певної інтелігенції, індивідуальності, культури та розумного поводження. ІРО відноситься до нас, урядовців, тактовно і лояльно, не вимагає якогось спеціального невільничого послуху та залишає вільну руку для доброї ініціативи. Розуміється, що головну умову ставить те, щоб даний урядовець виконував свої обов'язки точно, ясно, солідно та не мав конфліктів з своїм громадянством.

Громадянство ж мусить ставитися з довірою до своїх урядовців. І коли між ними є повна гармонія, то ці обидва чинники — громадянство і урядовці — можуть багато корисного та доброго зробити для загалу. У нас у таборі є саме така гармонія, бо ми, урядовці, не кар'єристи, і громадянство нам вірить. Зде там, де в урядовці пхаються або кар'єристи, або люди, що не надаються до того чи з браку потрібної освіти, чи малі інтелігенції. Тоді мусить прийти до конфлікту між такими урядовцями і громадянством. Дуже важним чинником є форма. Наші люди дуже часто забувають це: приходять до канцелярії в шапках на голові, з руками в кишені і в негречний спосіб ставлять свої жадання. Це

гірше буває із змістом тих жадань чи скарг. Які ж вони неконкретні, неточні, баламутні та нестислі! На нашу вимогу списати на папір і подати конкретні факти та свідків (напр. щодо крадіжок, і хто, що, коли і де) — прохачі, бува, зникають. Мушу ще додати, що найбільше нещасливим у нас референдумом є мешканцевий референдум — тут бесідник показує рукою на сидячого побіч свого бюрового товариша, з вигляду симпатичну людину.

Я подякував і, вертаючись дорогою подумав, чи не добре було б, щоб зіхалися представники таборової бюрократії та таборового громадянства в Мюнхені чи деінде та щиро й чесно між собою про це все поговорили. Лев ГАНКЕВИЧ.

Потрібні рішучі заходи

Український табір в Цуффенгаузені може пишатися багатьма позитивними сторонами свого життя.

Але в останніх місяцях цей табір починає набувати іншої „слави“. На жаль, та „слава“ спирається не на тому, чим можна б дійсно пишатися, а, навпаки, — спирається на те, від чого людина, яку доля кинула в той табір мусить червоніти з сорому, легітимуючи себе перед сторонніми людьми.

Табір, який ще перед півроком числив біля 2000 душ, сьогодні нараховує якихось 1500 осіб. Серед цих людей є кілька осіб, що компрометують всіх таборян. Неподобства, які чинять ті елементи, стали відомі поза табором, стали об'єктом чужинецьких судів та об'єктом чужинецької преси. Чи можна при такому ганебному стані мовчати? Чи можна терпіти ті неподобства, що ганьблять наше ім'я, нашу націю та ще за таких обставин життя! Досить сказати, що під час Різдва Свят сталося найменше 10 біжок, їх балаяс — 12 „потурбованих“, з них 2 тяжко. Крім того, десятків крадіжок поза табором та десятків у таборі, а також деякі авантюри і крики по ночах.

Оце коротенький і далеко неповний підсумок діяльності тих хуліганів, бандитів і злодіїв, які приносять нам всім неславу. Дійшло до того, що німецькі газети, а востаннє навіть видавана американцями „Neue Zeitung“ явно закидають

ДП і насувається питання, — хто несе відповідальність за той стан і за еventуальні наслідки того стану?

Безіосеречно — очевидно — самі злочинці, оскільки їх „на гарячому“ піймає поліція. Посередньо, однак, відповідальність тяжить і на управі табору і навіть на ОПУЕ, вони бо мусять вжити відповідних заходів.

Повертаючись до шановних чл. „аматорів чужого“, слід рішучо їх попередити, що час повернути на чесну дорогу, бо здорова суспільність не буде довше терпіти на своєму організмі дошкульного чиряка і знайде спосіб зліквідувати його.

Роман ВАСИЛЬКІВ.

Всеукраїнське значення галицького зриву 1918/19 р.

(Закінчення з 4-ї стор.)

майбутнє.

Але уніфікація українства відбувається досі, силою обставин, як „рівняння вниз“. Нівелює людей не тільки большевицький терор на рідних землях, але також мізерія таборового побуту на еміграції. Та годі вважати цю нівеляційну уніфікацію за останнє слово, годі нею самою по собі заохплюватися. Вона історично виправдається тільки тоді, коли послужить, як спільна всім українцям вихідна точка для нового підйому. Ми переконані, що такий підйом може наступити тільки як спільний, дійсно всеукраїнський — або його взагалі не буде. Щойно таке „рівняння вгору“ — уніфікація, що її ми були б не пасивним об'єктом, але творчим підметом — переборола б остаточно всі старі українські східно-західні тертя й конфлікти. Однак процес культурного й політичного підйому — „рівняння

вгору“ — неможливий без „орієнтаційних віх“: без ідеалів, цінностей, прикладів і традицій. Чи Західня Україна може тут щось внести до всеукраїнської скарбниці? Ми переконані, що вона приходить не з порожніми руками. Приносить вона не лише своїх Франків і Стефаників, але в першу чергу те, в чому такі її найбільша особливистість і найбільша цінність: своєрідні політичні традиції. Ми не творимо із цих традицій недоторкальних святощів. Ми зовсім згодні з тим, що вони повинні бути піддані як найсуворішій критиці, у світлі тих досвідів, що їх породила Україна Східна. Але нехай це буде критика ділова й, як пристало між синами одного народу, доброзичлива, а не у стилі подратованої „революційної“ „кумасі“.

Від редакції: Не поділяючи більшости думок автора, редакція ще повернеться до цієї теми.

Про короля, який не урядує, про парламент, де немає колотнечі, і про ніде незаписані права

Літаки, які збили пиху Гітлера, руйнуючи німецькі міста, були літаками королівських повітряних сил. Уряд Англії називає себе урядом королівським, англійський офіцер, що бігає в коротеньких штанцях або привабраний в червоний мундир, отримує патент від короля, але якщо проте запізниться п'яний на вулиці Лондону і вилується в конфлікт з поліціантом, то останній заарештує його, а суддя дасть йому день сидіння в ім'я його королівської величності.

В Англії все вважається власністю короля. Навіть земля не належить людям, що їх ми вважаємо власниками, а є лише в їх необмеженім користуванні, на яке згоджується формальний власник землі — король. Отже, ціла Велика Британія є власністю короля.

Однак це якось нікому не шкодить. Люди ходять вільно, цілком не бентежачись тим, що над ними панує володар з такою необмеженою повновластю. Ходять, працюють, заробляють, сумують і радіють, роблять, що хто хоче, і думають, говорять та пишуть усе, що їм забачнеться. Мало того, порядкують собою вільно самі, порядкують своїм

краєм, ба — керують навіть своїм королем.

Як же це так відбувається? Відповідь мусимо пошукати в двох моментах, що їх англійці визнали за фундамент свого суспільного ладу і які уможливили їм створити найдемократичніші умови життя в світі при одночаснім збереженні цілої пошани до традиційних установ королівської Англії, єдиного формального зв'язку, що єднає розлогу і різноманітну імперію Великої Британії. Ті два моменти, що стали двома тривалими принципами ніде справді не написаного, а проте всім шанованого і виконуваного права, звучать так:

„Король панує, але не урядує“ і „Король не може зробити нічого лихого“.

Другий принцип є чи не найважливіший для англійської вольності, хоч звучить ніби „недемократично“; він, власне, є підставою першого принципу. Англійці твердять, що королівська влада як інституція є так досконала, що король не може помилитися. Все, що король наказав би зробити або подумати, має бути досконале. Життя, проте, річ скопльована. Засада, що „Король не може вчинити нічого лихого“

могла б не витримати жаттєвої проби. Ану ж трапилось б, що король допустився б якогось глупства — як це, зрештою, дуже часто траплялося в минулому. Шкода було б і такого гарного принципу і шкода короля, який у цій випадку наразився б на компромітацію. Якщо ж мав би вчинити — всупереч засаді — щось лихе, то нехай ліпше нічого не робить. Звідси, власне, випливає засада: „Король панує але не урядує“.

Для чого ж, власне, такий король?

Власне, для того, щоб не урядувати, а тільки панувати, просто для того, щоб був. Потрібно це з багатьох поглядів. Поперше, добре, коли вся та частина влади, що не є важкою службою народові, але дає вихід нездоровим амбіціям людей, ціла помпа і зовнішній блиск не будуть в засягу людей, що справді виконують урядування. Це бере на себе король. Не запаморочить йому це голову, не приведе до зазнайства, бо він для цього призначений. А якщо б навіть і запаморочило це йому голову, то і в тім випадку нічого злого не трапиться, бо фактичною владою він не має...

Король, далі, потрібен, щоб існував символ єдності імперії. Король один — єдиний в цій імперії: на Британських островах, в Індії, в Канаді і т. д.

„Якщо б ми не мали монархії, то треба було б її створити, — сказав колись Бальфур. Це заощадило нам нескінченних клопотів, суперечок про те, хто кращий, а хто гірший, заощадило величезну кількість моментів правничих. Дійсно, не уявляю собі, як можна було б всю імперію вкупі тримати без клопоту і колотнечі, якби ми не мали короля.“

Проте, якщо король не керує, не урядує, то хтось мусить за нього те робити. Теоретично виробили в цій справі погляд, який був довгий час у моді, що країною керує парламент. Тим часом парламент не керує, бо керувати не може. Виконує, однак, функцію дуже важливу. Бож з нього постає власне уряд у вигляді кабінету. Парламент є сконденсованим виразом думки країни, голлова, найперша і засадничая роль якої вияснити, хто має бути прем'єром. Якщо хтось голосує до парламенту, та його, власне, мало цікавить те, хто та людина, за яку він голосує. Голосує за тучи іншу партію, бо відомо, що в разі її перемоги прем'єром — справжнім володарем країни — залишиться власне та людина, яка стоїть на чолі партії. Несподівано бути не може. Відомо згорі, хто є вождем якої партії, відомо заздалегідь, що коли партія та переможе, король покличе власне її вождя до творення уряду. Він його створить і урядувати

ме так довго, як довго його партія зберігатиме більшість у парламенті.

Для чого йому та більшість потрібна? Для того, щоб міг урядувати. Бо поки вона існує, парламент ухвалює кожну постанову, яку уряд визнає за потрібну і доцільну. Постає питання — навіщо ж потім той парламент невідомі віддає всю владу над краєм — виконавчу як і законодавчу — в руки одній людині — прем'єра, що сам добирає собі помічників в особі міністрів. Чи не ліпше було б просте обирати щоразу якогось прем'єра загальним голосуванням, так, як обирають президента в США?

Отже ж ні.

Парламент потрібний просто я постійна відверта апробуюча сила де прем'єр мусить тлумачити во своє поступовання всьому народові, бо весь народ знає, що в парламенті діється. Уряд мусить постійно відповідати на запитання опозиції. Опозиція — парламенті англійському — то річ почесна, то осередок контролю над кожним кроком уряду. Народ знає, що те або інше можна було б залагодити інакше, не так, як те зробив уряд, а так, як то пропонувала опозиція. Якщо ж потім уряд переконується, що те, що він, виходячи з очевидної більшості, зробив, йому не відповідає, то в наступних виборах

(Далі за 6-й стор.)

Список ч. 2

учасників змагання в будові тривалого пам'ятника української культури:

1. Пан ректор Ковалів Пантелеймон жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Проф. Драгоманова Світозара в Регенсбурзі, проф. Окіншевича Лева в Регенсбурзі, проф. Розгона в Мюнхені.
 2. Стець Василь Чопей жертвує 200 марок і викликає до змагу на таку суму: О. Декана Юліана Микитина в Штутгарті, о. Ярослава Федунка в Етлінгені, д-р. Обухевича Лева в Пфорцгаймі.
 3. Отець Олександр Трешневський жертвує 50 марок і викликає до магу на таку суму: Д-ра Яворського Олександра в Маркт-Обердорфі, д-ра Войтовича Володимира в Маркт-Обердорфі, п. Бойчука Володимира в Бісангофені, п. Губара Романа в Бісангофені, п. Купевича Леона в Бісангофені.
 4. Проф. д-р Теняню Петро жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Проф. Балабана Григорія в Новому Ульмі, проф. Дзябинського Василя в Новому Ульмі, проф. М-а П. в Новому Ульмі, проф. Савчука Федора в Новому Ульмі.
 5. Отець Білоскірка Лев жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Отця Станіслава Дашо в Новому Ульмі, інж. Ростислава Львівського, п. Михайла Шнурівського.
 6. Отець Теодозій Атаманюк жертвує 100 марок і викликає на таку суму: Кооперативу „Самопоміч“ в Бад Верісгофені, п. Гомонка Іллію в Бад Верісгофені, п. ред. Третьяковського Аполлона в Бад Верісгофені, п. Шупаківського в Бад Верісгофені.
 7. Д-р Жуківський Антін жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Д-ра Міщенка Михайла в Авсбурзі, д-ра Сайкевича Михайла в Авсбурзі, інж. Колодія Василя в Ділінгені, Д-ра Парфановича Теодора в Авсбурзі, Д-ра Барана Остапа в Мюнхені, д-ра Плітаса Осьпа в Регенсбурзі.
 8. Мистець Едвард Козак жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Мистця Михайла Мороза в Регенсбурзі, д-ра Ярослава Падоха в Мюнхені, мистця Булавицького Олексу в Берхтесгадені.
 9. Пан Заболотський Павло жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Пана Бойчука Остапа в Нідервангені, п. Стефанова в Вайблінгені, п. Рибалта Олександра в Вайблінгені.
 10. Пан Жгут Степан жертвує 100 марок і викликає до змагу на таку суму: Пана Безпалка Павла в Берхтесгадені, пана Федюка Дмитра в Миттенвальді.
- Всім жертводавцям складаємо сердечну подяку
- Головна Управа
Т-ва Прихильників УВАН в Авсбурзі—
Авсбург, 24. II. 1948 р.

З'їзд журналістів Вюртемберґії і Бадену

21 лютого 1948 р. відбулися в Штутгарті-Пфунгенгаузені річні загальні збори Союзу Українських Журналістів на область Вюртемберґ-Бадену.

Всеохоплюючий звіт про діяльність управи філії подав заступник голови редактор М. Степаненко; після звіту в дискусії взяли голос присутній президент МУР'у Улас Самчук, який широко зупинився також над питанням ідеологічних проблем, редактор Лев Орлигора і організаційний референт головної управи пан Дубняк.

До нової управи обласної філії Спілки Українських Журналістів на область Вюртемберґ-Бадену вибрано: голова—ред. Малай, заступники—М. Степаненко, та К. Варварів, секретар—Л. Орлигора; члени: Охрім, та Федорівський. Л.

Про короля, який не урядує, про парламент, де немає колотнечі, і про ніде незаписані права

(Закінчення з 5-ї стор.)

змінюється в цілому більшість. Ті, що були в опозиції, висувають тепер самі прем'єра, а ті, що більшість стратили, ідуть тепер до опозиції і контролюють кожен крок нового уряду.

Отже, пан Черчил тепер лишився в опозиції. Пильнує інших так, як інші колись його пильнували. Опозиція коначна для волі і демократії. Носючи назву „Опозиція його Королівської Величності“, вона ж контролює „Уряд його Королівської Величності“, а провідник опозиції отримує з державної скарбниці спеціальну пенсію за те, що критикує уряд, пенсію, що становить 2000 фунтів річно.

Опозиція в Англії—це опозиція поважна: ніхто в парламенті не критикує нікого заради самої критики; ніхто ніколи не твердить, наприклад, що прем'єр—ідіот, міністр фінансів—злодій, а міністр освіти не вміє підписатися. Англійський парламент—це театр, де відбувається поважна вистава, де кожний про все може запитати, де ніхто проте не мусить сваритися.

А діється це так тому, що поважні і глядачі, які на той театр дивляться, тобто англійська суспільність. Не лише більшість завжди під доглядом у зв'язку з наявністю парламенту, не лише уряд і прем'єр завжди мусять стерегтися, щоб не наробити дурниць, але і шановна

опозиція не може собі дозволити на нерозумну і поспішну критику, бо наразить проти себе суспільність. Наразить проти себе громадську думку.

Англієць охоче помічає кожний дотеп у парламенті, бо добрий настрій робить можливою навіть політику, та не стерпить, проте фальшивого оскарження чи невихованості.

Така то смішна та мудра система урядування в Англії. На таку саме систему спирається англійська свобода, а разом англійська могутність і сила. В яких же цікавих правах і збірниках прав все те мало б бути записане? Яка ж цікава має бути їх конституція? Проте даремно шукати тих засад по книгах прав. Їх немає.

Зустрінемо їх лише в описах. Конституції англійської ніхто ніколи не записував. Пощо в'язати життя твердим приписом, коли право мусить іти в парі з життям!

Життя змінюється, з ним разом мусить змінюватися право. Нащо записувати його, чи ж не краще його шанувати? Коли життя узгодиться з засадами суспільства і громадської дисципліни, то розвиток життя і права підуть однак і гармонійно.

А. Ю.

[За часоп. „Dziennik Zolnierza“, скоп'ювано]

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

До Хвальної Редакції газети „Українські Вісті“

Перечитавши в часописі „Неділя“ за 22 лютого б. р. 112 інформацію про Капелю Бандуристів ім. Т. Шевченка та на підставі усних розмов з багатьма представниками різних політичних партій, почуваюмо кончатність внясити Українському Громадянству таке:

Помічаються тенденції використати такий факт як внутрішня реорганізація Капелі Бандуристів, що сталася у вересні м-ці 1947 року на чисто мистецько-фаховому ґрунті, як аргумент для партійних інтриг, інші ж використовують цей факт для розпалювання між східняками та західняками, і цим самим Капелю Бандуристів уводять у сферу, заражену антиукраїнською бацилою.

Капеля Бандуристів у цьому році фіксує свою знаменну дату двадцятип'ятирічного творчого життя. Впродовж цих двадцяти п'яти років Капеля Бандуристів, зберігаючи свої історичні традиції народних співаків, завжди була з своїм народом і тоді, коли український народ переживав найтяжчі періоди останніх часів, як: голод, насильне переведення селянства до копаєнь,

висилка у далекі азіатські простори та Сибір, німецький яр, війна і наруга—еміграція.

Капеля в своїй діяльності не зважала і не зважає на партійні симпатії, різниці діалекту та релігії.

Вона вважала за честь співати бл. пам'яті Митрополитові А. Шептицькому, як співала і Митрополитові Полікарпові.

Капеля брала участь у греко-католицьких академіях, як рівнож брала участь у святах УАПЦ. Слухали Капелю Бандуристів чолові особі всіх політичних партій, вписували свої враження у Капелянській Золотій Книзі. Капеля Бандуристів є здобутком і носієм української культури всього Українського Народу, і немає ґрунту і підстав думати інакше.

Капеля Бандуристів звертається з проханням до всього українського Громадянства належно зрозуміти ту нелегку працю і обов'язки, які виконує Капеля як мистецька одиниця на протязі двадцятип'ятирічного свого існування.

Управа УКБ:

Голова—КИТАСТИЙ (в. р.)

Секретар—Г. МАХИНЯ (в. р.)

Вельмишановний пане Редакторе!

Дозвольте на сторінках Вашої щирокозваної газети „Українські Вісті“ висити таке спростовання:

У моїй відповіді на ухвалу Собору Єпископів від 23-24. 10. 1947 р. — про позбавлення сану священників та відлучення мирян від Церкви (відповідь була надрукована в Бюлетені „Правда про УАПЦ“), я повідомляв про те, що проф. В. В. Дубровський брав участь в працях Першого Церковного З'їзду УАПЦ 25-26. 8. 47 року в Ашф-

фенбурзі. Спростовую, що не трапилося помилково, і що на цьому з'їзді проф. В. В. Дубровський не був. Пізніше, як для нас, учасників з'їзду, так і для українського громадянства на еміграції стало незрозумілим, за які провини Собор Єпископів відлучив науковця проф. Дубровського В. В. від Церкви в той час, коли він не брав участі в роботах з'їзду.

Регенсбург, 19. 2. 1948.

Протоієрей К. ДАНИЛЕВСЬКИЙ.

РОЗШУКИ

— Теодора Сарахмана, сина Гриця, з Ваневич, повіт Самбір; в січні 1944 р. був у таборі в Освенцімі, блок 11. Вістки про нього надсилали на адресу Марія Лозинська, Мюнхен, Ренатштр. 21-IV 358—1

— Політук Клавдію з села Вчорайше розшукує Яшенко Петро Kùlbinger N 19, Post Wilegsgreuth, Ansbach (13) USA-Zone 359—1

— Про Знайомих: Овсюкова Люсіка, Довнора Женью прохання писати на „Українські Вісті“. 360—2

— Трофименко Галину, Людмилу Оксану розшукують родичі. Писати на „Українські Вісті“. 36—6

— Сина Кочергу Івана розшукує Кочерга Дмитро. Писати на „Українські Вісті“. 279—11

— Закарпатських дівчат від 20 до 30 років, а також дівчат із інших місцевостей України, просимо писати на „Українські Вісті“ з метою одруження. Тут у Бельгії є багато вільних хлопців. 354—1

— Холошенка Миколу, що перебував 1943 р. місто Герне (Англійська зона) шукає сестра Зіна. Писати на „Українські Вісті“. 352—1

— Павло Мирошник і Яків Черниченко, відшукати на „Укр. Вісті“ для Хоменка Анатолія. 349—1

— Друзів розшукує Федір Пестушко. Писати на „Укр. Вісті“. 356—3

— Сестру Антоніну Якубівську та дружину Войткевич Ксеню з села Стара Котельня, область Житомир, шукає Якубівський Осип — (8) 79 P.O.W. Moorby Camp Revesby near Boston Lines, Great Britain. 334—1

— Богомазова Олександра, Самотугу Савелія, Лупенка Федора, Салія Івана шукає односелець. Писати на „Українські Вісті“. 363—1

— Батька Григорія, матір Антоніну, брата Сергія і сестру Олену розшукує Григорій. Прошу відшукати на адресу „Українські Вісті“. 368—3

— Андрія Трояна, в 1930 року перебував у Франції в Парижі, розшукує сестра Ваць Олена. Писати: Wasyl K., Neu-Ulm, Ludwigstraße 10. 369—1

— Мірошниченка Івана з родини, Ефнера Олександра, Дутковського Степана, Грисяка Володимира, Андрієвського Анатолія — шукає Віктор Костельний. (24) Heidenau-Tostedt, DP-Camp, Baracke 102/12, Kreis Harburg. 317—3

— Друга Хоботова Петра, що працював Швайнгайм, біля Франкфурту, шукає Сидор Олексій — Ельванген (Jagst) PC IPO 709 Ellwangen (Jagst) PC IPO 709. 331—2

— Братів Лешенка Василя і Лешенка Миколу розшукує Лешенко Іван. Писати на „Українські Вісті“. 343—1

— Матір Гавриленко Марію, народж. на Полтавщині, востаннє розгубилася в м. Карлсбад; та сестру Гавриленко Катерину востаннє була в беєрку Бре-мен розшукує Хохула Федора. Augsburg, Sonne-Kaserne 384—2

— Сина Губернацького Петра, нар. 1923 р. — Губернацький Петро — писати на „Укр. Вісті“.

Вуйка Волчанського Івана з с. Волче, пов. Турка. Останнє перебування в Гамбурзі — Староста Степан. Dillingen a. Donau, Luitpold-Kaserne, Bar. III. 386—1

Олексія Гриценка — автора книги „Я був „на Родне“—вдруге просимо негайно завітати до редакції у важливий для Вас справі. Редакція „УВ“.

— Харченка Павла, нар. 1909 р., Харченко Ніну нар. 1924 р., Харченко Галю нар. 1916 та Харченко Ірину розшукує Харченко Володимир. Писати на „Укр. Вісті“. 387—2

— Наташу Пронженко — востаннє Австрія, та односельчан з Кунівки пошукує Марія Пронженко. Писати: Марія Сулківська: Weissenburg-Bay., Bahnhofstr. 10. 388—1

— Рідних та знайомих: Каленіка Михайла, Каленіка Івана, Прошенка Івана, Прошенка Григорія, Коротченка Стефана, Соломона Івана, Бурака Стефана. Писати на „Укр. Вісті“. 389—2

— Рідних та знайомих розшукує Киселева Віра. Писати на „Українські Вісті“. 350—5

— Мовчка Василя з Самбора с. Білич, останнє перебування у Ліндорфі коло Дюссельдорфу. Розшукує Волошин Василь. Писати: Woloschyn Wassyl, Mekickoff Cottage 1 Hardy Mill RD. Harwood Bolton, England. 390—1

— Рідних і знайомих з с. Пухальщина Градизького р-ну на Полтавщині та знайомих, що працювали в Німеччині в м. Магдебурзі у Вальдшуде пошукує Колесніков Антін. Frankfurt a. M. Griesheim, Stroßstr. 33, Baracke 45 391—1

ПОВІДОМЛЕННЯ

від Редакції і Адміністрації „Свобода“

Останнім часом редакція та адміністрація українського часопису в Америці „Свобода“ одержують від українців з європейських країн щораз більше листів в найрізноманітніших справах, які часто не мають нічого спільного ані з редакцією, ані з адміністрацією часопису.

Листи, одержані у справах, які не належать до компетенції редакції, відіслано до тих установ чи організацій, що займаються затриманими в тих листах справами. Тому, що таке посередництво забирало багато часу, редакція радить у справі допомогити та у справі розшуків писати на адресу: United Ukrainian American Relief Committee, P.O. Box 1661 Philadelphia 5, Pa. (USA). У політичних справах писати до: Ukrainian Congress Committee of America P.O. Box 721, Church St. Annex, New York 8, N.Y.

Крім того, редакція повідомляє, що вона зовсім не провадить листування, як у справі тих листів, так і в справі невикористаних газетних матеріалів і не повертає їх.

Так само редакція не бере відповідальності за надіслані без заповнення книжки, журнали та не провадить у цій справі листування.

Редакція і Адміністрація „Свобода“.

— Сина Фоку Івана, народження 1925 року (останнє перебування в Відні, табір Гахау) шукає батько Фока Полікарп. Прошу, хто знає щось про його долю, сповістити на адресу: Mittenwald, Jägerkaserne, Bl. 6-44 375—1

— Брата Шерстюка Андрія, його дружину Шерстюк Марію та рідних: Пороха Трохима, Порох Палажку, Костюченка Дениса, Білана Андрія, братів Мельника Вільгельма і Павелківського Романа розшукує Микола Шадир — Ганновер, Меккерштрассе 21-27, Блок 5а-10 376—2

— Рідних та знайомих розшукує Крисько Володимир — Байройт, український ДП латер 14-115 377—1

— Теодора Сарахмана, сина Гриця, з Ваневич, пов. Самбір; в січні 1944 р. був у таборі Освенцімі шукає Марія Лозинська — Мюнхен, Ренатштрассе 21-4 378—2

— Брата Петровського Стефана з Хирова, пов. Добровіль (до кінця війни був у концентраційнім таборі в Оранієнбурзі коло Берліна) шукає Микола Петрівський. Augsburg, Sekertlin 48a 379—2

— Рідних та знайомих з села Шевця (Рева Руська шукає Гаврилюк Володимир — Напая а. М., Ukr. Lager 380—1

— Зятя Книгіна Афанасія і дочку Олену Книгіну (уроджену Вороніну) і їх дітей Леоніда і Людмилу (всі з Харкова) шукає батько Давид Семенович. Писати до редакції „Українські Вісті“ 381—5

— Сина Маркварта Адольфа із Житкович розшукує Marquardt Friedrich, Wietringen, Kreis Rothenburg o. T. 382—1

— Розшукують родичів: Томку Ксеню, Томку Валентину, Томку Наталію, Ферстер Юзефу, Катрю та Геню шукає Томкі Георг: Hempton Green Fakenham, Norfolk Camp 82, B. 3, Great Britain 383—3

— Ми українці з Канади маємо бажання з метою одруження налагодити зв'язок з дівчатами, які бажали б переїхати до Канади, можна і з родиною до 3-х осіб. Бажаємо одну дівчину віком від 18 до 20 років (Нагірний); 20—25 років (Гарбар). Перший з нас Нагірний Іван має 25 р., другий — Гарбар Петро — 28. Писати на адресу: Schumacher Ont., P. O. Box 607 c-o Harbar Petro, Nariznyj Iwan 392—3

Видавничі Спілка „УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ“ РЕДАГУЄ КОЛЛЕГІЯ

Головний редактор Ів. БАГРЯНИЙ

Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи, а з приводу невмішених дописів листується лише в особливих випадках. — Дописи і листи в справах редакційних адресувати не окремим редакторам, а Редакції:

Redaktion „Ukrainische Wist“ Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.

Редактори приймають особисто в українському таборі Н. Ульму — Блок „А“ від 8—12 год. щоденно, крім суботи. Authorized by European Command Civil Affairs Division APO 757 — AG 3637 — GEC-AGO — 14. July 1947

Druck: Ukrainische Zeitung Neu-Ulm, Ludwigstraße 10.